

## Voedseltuin Food for Good brengt mensen samen

### *Levendige ontmoetingsplekken*

Carin Giesen bezoekt levendige ontmoetingsplekken in Nederland. Plekken waar mensen in gesprek raken. Waar ook mensen met een klein netwerk of mensen die zich eenzaam of geïsoleerd voelen, op hun gemak zijn. Dat kan zijn in een sociaal café, een gebouw in de buurt, een plek op straat of in het groen. Giesen is auteur van 'Sonnevanck, thuis in een openbaar lokaal' en als onderzoekster gespecialiseerd in sociale kwaliteit van openbare ruimtes. Met deze reportageserie willen Coalitie Erbij en Aedes-Actiz Kenniscentrum Wonen-Zorg mensen en organisaties inspireren om samen te werken aan méér levendige ontmoetingsplekken in het land.



---

### Over Food for Good

- Food for Good is een biologische voedseltuin in het zuidwesten van Utrecht. Hij ligt aan de rand van park Transwijk, pal naast Kanaleneiland, een door portiekflats gekenmerkte 'probleemwijk' uit de jaren zestig.
- De doelgroep van Food for Good bestaat uit buurtbewoners en sociaal kwetsbare mensen. Zij werken er samen onder leiding van coördinatoren.
- De tuin is 7000 m<sup>2</sup> groot, inclusief een klein stukje bos. Er is een tuinhuis voor vergaderingen en ontmoeting, met een keukenblok en wc. In een container en pipowagen, en onder een afdak staan de tuinmaterialen.
- De tuin is vier dagdelen per week geopend met begeleiding. Daarbuiten organiseren vaste vrijwilligers zelfstandig dagdelen om er te werken.
- De grond is in bruikleen beschikbaar gesteld door de gemeente. Voor de opstartfase (eind 2012 tot eind 2015) is het project gefinancierd met gemeentelijke subsidie, diverse fondsen en sponsoring. Die financiering is bestemd voor inrichting, infrastructuur, gebouwen, nutsvoorzieningen, begeleiding van kwetsbare groepen, coördinatie en werkbegeleiding.
- Voor meer informatie zie [www.foodforgood.nl](http://www.foodforgood.nl)

Stadslandbouw staat sterk in de belangstelling. Bezig zijn in het groen is gezond en verbindt mensen met elkaar. Anders dan bij andere buurtmoestuinen staat bij Food for Good de integratie van kwetsbare mensen en buurtbewoners voorop. Tegen het einde van de opstartfase blijkt het mengen van beide groepen een succes te zijn.

Als ik op een zonnige herfstdag Food for Good binnenstap, ervaar ik meteen de open en welkome sfeer. Projectleider Hans Pijls is niet verbaasd als ik dat opmerk. “Ons doel is mensen verbinden met groen als middel. Dat is onze passie. Als het goed is, kun je die sfeer voelen en is dat ook de houding waarmee we als begeleiders hier rondlopen. Het gaat om aandacht en betrokkenheid, echt contact maken, iedereen gelijk behandelen en een welkom gevoel geven, en ook jezelf zijn. Zonder zo’n instelling lukt het niet.”

### Initiatief

Pijls (50) is een van de initiatiefnemers van de biologische voedseltuin Food for Good, waar sociaal kwetsbare mensen en gewoon buurtbewoners samen tuinieren. Met Stichting De Wending zet hij ook andere stadslandbouwprojecten op. En hij is initiatiefnemer van het netwerk Buitenruimte voor Contact, een groep zzp’ers die vanuit een eigen aanpak gemeenschappelijke tuinen creëert om mensen met elkaar te verbinden. Die houding van samenwerking en verbinding die Pijls nu in de Food for Good-tuin graag ziet, lag ook ten grondslag aan het ontstaan van dit project.

Op een conferentie over het meten van maatschappelijk rendement van initiatieven ontmoette hij Annemieke Dijk, toenmalig manager van De Stadsbrug ([www.destadsbrug.nl](http://www.destadsbrug.nl)), dat mensen uit de OGGZ-doelgroep, vooral ex-verslaafden, ondersteunt bij het re-integreren in de samenleving door ze te begeleiden bij het opzetten van eigen bedrijfjes en activiteiten. Zij was op zoek naar een plek waar haar cliënten samen met buurtbewoners konden tuinieren. Pijls: “Vanuit mijn achtergrond en ervaring bood ik aan om dit samen te doen.”



### Vraag naar moestuinen

In hun zoektocht kwamen Dijk en Pijls al snel uit bij Eilandsteede, een Natuur- en Milieucommunicatiecentrum in park Transwijk: kinderboerderij, speeltuin en (oefen)moestuintjes voor schoolkinderen en volwassenen. Het initiatief sprak beheerder Maaïke Peltenburg aan. Zij wist dat er in de wijk meer vraag was naar moestuinen dan Eilandsteede kon bieden. En ze wees op braakliggend terrein dichtbij in het park, een tip van een beleidsmedewerker van de gemeente Utrecht. Nadat de gemeente had toegezegd het terrein in bruikleen te geven, besloot het drietal het initiatief verder uit te werken.

Een jaar later was alles geregeld: gebruikersovereenkomst, bodemonderzoek, opstartfinanciering, vergunningen. En na het klaarmaken van het terrein, gingen in maart 2013 de eerste plantjes de grond in. Organisatorisch bepaalt een stuurgroep van de drie initiatiefnemers het beleid van Food for Good, met Stichting De Wending als eindverantwoordelijke. Pijls is projectleider en begeleidt het groenbeheer en de kluswerkzaamheden. Mariken Heitman (31) is aangesteld als verantwoordelijke voor de groenteteelt en het aansturen van de moestuinders. Activiteitenmakelaar Melia de Gier (35) werft en begeleidt kwetsbare doelgroepen.

### 35 vrijwilligers

Inmiddels staan 35 vrijwilligers op de lijst, van alle leeftijden. Zo'n 25 daarvan, de vaste kern, komt regelmatig. Heitman: "Een kwart van de vrijwilligers doet het tuinwerk naast een betaalde baan. Driekwart heeft op dit moment geen dagbesteding, de reden kan uiteenlopen van



langdurig afgekeurd en in de Wao zitten tot prima in orde zijn maar ontslagen zijn op een leeftijd waarbij je niet meer aan de bak komt. Voor de tuin maken die verschillen niet uit, iedereen die hier werkt is vrijwilliger."

In de begeleiding kijkt ze echter wél individueel. "Het belangrijkste is dat het werken leuk is en dat je mensen aanmoedigt. Dus dat het werk niet te veel, te zwaar, te moeilijk of te eentonig is. Per

persoon maak ik daarvan een inschatting. Maar een vrijwilliger moet ook zélf z'n grenzen bewaken. Kwetsbaren vragen mij wel hen daarbij te helpen."

### Laagdrempelig

Werken in de voedseltuin moet laagdrempelig zijn. Heitman: "We werken met vaste tijden, maar er is altijd ruimte voor maatwerk." Ze voegt eraan toe: "Bovendien geef ik de mensen veel ruimte tijdens het werk. Ze vinden het prettig dat ik ze niet de hele tijd op de vingers kijk, ze mogen een foutje maken."

Het levert de vrijwilligers de lol van het tuinieren en misschien ook nieuwe sociale contacten op. En natuurlijk is er de oogst. Een deel daarvan gaat naar de moestuinders zelf – "een maaltje per keer". De rest is voor goede doelen – de Voedselbank en Resto VanHarte – en voor de verkoop.

## Belevingstuin

Food for Good ontleent z'n charme aan de combinatie van een gestructureerde groentetuin, die met de groei van het aantal vrijwilligers inmiddels 1500 vierkante meter omvat, en ruimte waar – mede door initiatieven van vrijwilligers – van alles ontstaat: een kruidenspiraal, een poel met allerlei leven erin, stapelmuurtjes, takkenrillen, een bijenstal, fruitbomen, een bloemenweide, insectenhôtels, koudebakken, een boogkas. “Die diversiteit hoort bij het ecologische principe dat je hoekjes en gaatjes hebt voor allerlei beestjes”, legt Heitman uit.

Het maakt dat er bij een rondgang door de tuin veel te beleven en ontdekken valt, en dat is ook de bedoeling: “Food for Good is naast een groentetuin ook een belevingstuin. We willen dat mensen uit de buurt het leuk vinden om hier rond te lopen en elkaar te ontmoeten.” Ik maak daar iets van mee als ik een oudere dame zie genieten en even later, terwijl ze kruiden plukt, ze een praatje met me aanknoopt. Dat gaat vanzelf. “We hopen dat dit meer gebeurt”, zegt Heitman. “En dat buurtbewoners ook thee komen drinken met de vrijwilligers. Maar zover is het nog niet.”



## Activiteitenmakelaar

Intussen wordt eraan gewerkt meer kwetsbare groepen met Food for Good kennis te laten maken. Daartoe is

sinds driekwart jaar activiteitenmakelaar Melia de Gier bij het project betrokken. “Ik kijk breder dan alleen de OGGZ-doelgroep van De Stadsbrug”, vertelt De Gier. Zij zorgt dat Food for Good onder de aandacht komt en blijft van allerlei plekken in de buurt die te maken hebben met kwetsbare groepen: woonzorgcentra, stichting begeleid wonen, huisartsen, fysiotherapeuten, het buurtteam. Dit heeft bijvoorbeeld opgeleverd dat een man die totaal depressief en passief thuis zat, nu een paar uur per week in de tuin participeert.

“Bij het woonzorgcentrum aan de overkant heb ik rechtstreeks woonbegeleiders benaderd en hun de mogelijkheden voor dagbesteding in de tuin laten zien”, zegt De Gier. Het resultaat is dat nu twee keer per week een groepje ouderen de tuin bezoekt. Op de stille donderdagochtend komen dementerenden. De nadruk ligt op beleving, zoals ruiken aan bloemen. Op dinsdagochtend, een reguliere werkdag, bezoekt een groepje revaliderenden met niet-aangeboren hersenletsel de tuin. De Gier: “Zij mengen op een leuke manier met de vrijwilligers. Ze kijken mee, er wordt samen koffie gedronken. Zo zijn ze in een gezonde setting buiten de deur en worden door het contact met anderen uit hun isolement gehaald.”

## Boven de spruitjes

Food for Good trekt mensen aan die echt houden van samen bezig zijn. Zoals iemand zegt: “Ik word altijd blij als ik hier ben. Leuk om al die mensen hier te ontmoeten die ook van de natuur houden. Thuis heb ik ook een tuintje, maar daar ben ik alleen.” Als ik tijdens mijn bezoek aanschuif bij het knoflook pellen, hoor ik er meteen bij. Tijdens de theepauze op het terras met



een groepje vrijwilligers en de coördinator, ervaar ik hetzelfde.

Samen werken in de tuin verdiept ook de onderlinge betrokkenheid. Een vrijwilliger: “Terwijl je werkt, klets je met elkaar. Ook over andere dingen dan de tuin. Ja, er wordt wel het een en ander besproken boven de spruitjes. Zo leer je elkaar een beetje kennen.”

Nevenactiviteiten zoals samen eten op de tuin bij de jaarafsluiting, het oogstfeest of bij vergaderingen, voegen het nodige toe aan de gezelligheid en de onderlinge verbondenheid. En wat binnen de tuin aan contacten wordt opgebouwd, zet zich daarbuiten voort, weet coördinator Heitman: “Zo spreken een paar vrouwen buiten Food for Good met elkaar af en er is een groepje dat samen eet bij Resto VanHarte. Het contact houdt niet op bij het tuinhek.”

## Korte analyse

*Food for Good laat zien hoe een samenleving in het klein kan ontstaan op een gemeenschappelijke plek in de natuur, waar iedereen meedoet, waar kwetsbare mensen en buurtbewoners die elkaar anders niet waren tegengekomen, met elkaar optrekken. Dit was niet gelukt zonder de visie en passie, het enthousiasme en de inzet van de professionele betrokkenen. Gezien de aard van de doelgroep, zal hun rol ook na de aanloopfase onmisbaar blijven. Er wordt hard gewerkt aan concrete plannen en ideeën voor de continuïteit en de verdere groei van deze prachtige plek. Die zijn geloofwaardig omdat er een stevige basis is gelegd.*

*Carin Giesen, maart 2015*

Fotografie Buitenruimte voor Contact [www.brvc.nl](http://www.brvc.nl)